

ATATÜRK ve CUMHURİYET (*)

Kızıltan ULUKAVAK

Bugün, Atamızın aramızdan ayrılışının 60 ıncı yılı... Ancak, bu yıl Cumhuriyetimizin de 75 inci kuruluş yılı... Ülke olarak, Türk toplumu olarak, Türk vatandaşı olarak Cumhuriyetimizin 75 inci yılını büyük bir sevinçle yaşıyoruz. 12 gün önce, 29 Ekim'de bayramımızı her yıldan çok farklı, büyük bir coşkuyla ve çok görkemli kutladık.

Cumhuriyet hiç kuşkusuz Atatürk'ün Türk Ulusuna en büyük armağanıdır. Bu nedenle bu yıl, 10 Kasım Ata'mızı anma toplantısının konusu "Atatürk ve Cumhuriyet" olarak seçilmiş bulunuyor..

Atatürk'ün en büyük başarısının Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı zaferle sonuçlandırmak; en büyük hizmetinin de Ulusumuzu Cumhuriyet yönetimine kavuşturmak olduğu tartışmasızdır.

Büyük Önderimiz de, Cumhuriyeti en büyük eseri olarak tanımlar ve tanıtır. "Türk milletinin karakter ve adetlerine en uygun idare Cumhuriyet idaresidir" der. "Cumhuriyet yüksek ahlaki değer ve nitelikleri dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir" buyurur.

Onuncu Yıl Söylevindeki;

"Yurttaşlarım; Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir"
sözleri büyük anlam taşır.

Bu arada Büyük Nutku'nun sonundaki Türk Gençliği'ne olan hitabına da;

"Ey Türk Gençliği, Birinci vazifen Türk istiklalini ve Türk Cumhuriyeti'ni ilelebed muhafaza ve müdafaa etmektir"
diye başlaması ve

"Ey Türk istikbalinin evladı; İşte bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklal ve Cumhuriyeti'ni korumaktır"

direktifleri ile hitabına son vermesi, Türk Gençliği'ne Cumhuriyete ilişkin vasiyeti niteliğindedir.

Bu vasiyette iki konuya özellikle değer ve önem verilmiştir: 1- Türk istiklali, yani bağımsızlık; 2- Türk Cumhuriyeti...Aslında bu ikisinin birbirini bütünlendiği; bağımsızlık olmadan Cumhuriyet'ten söz edilemeyeceği bir gerçektir.

(*) 10 Kasım 1998 günü Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Konferans Salonunda yapılan konuşma

Cumhuriyet nedir ; nasıl bir yönetimdir ? Önce bu konuya değinmekte yarar olacaktır.

Etimolojik açıdan Cumhuriyet, Arapça kökenli bir sözcüktür. “Halk” ya da “insan topluluğu” anlamına gelen “Cumhur” sözcüğü ile yine Arapça aidiyet anlamındaki “iyet” ekinden oluşmuştur. Tam Türkçe karşılığı “halka ait” olarak açıklanabilir.

Sözlük anlamı dışında, kavram olarak Cumhuriyet, egemenliğin bir ailede, bir hanedanda toplandığı “monarşik” veya bir zümrenin elinde bulunduğu “oligarşik” rejimlerin karşısı anlamında “halk yönetimi” demektir.

Ancak, Cumhuriyetimizin kurulduğu 1920’li yıllardan farklı olarak, günümüz siyaset bilimcileri, bir kavram kargaşasını önlemek için halk yönetimini, halkın kendi kendini yönetimini, halkın halk tarafından seçilen temsilcileri aracılığıyla yönetilmesini “Cumhuriyet” olarak değil, “Demokrasi” olarak tanımlamakta; sadece monarşik ve oligarşik olmayan rejimlere Cumhuriyet demektedirler. Bu tanımlamalarına ve görüşlerine, günümüzde halk egemenliğinin söz konusu olmadığı bir kısım yönetimlerin, kendilerine Cumhuriyet adını vermelerini gerekçe gösterirler.

Gerçekten İran İslam Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti, Suriye Arap Cumhuriyeti, Libya Arap Halk Sosyalist Cemahiriyesi gibi adında cumhuriyet sözcüğü bulunan devletlerde, halk yönetiminin ve dolayısıyla demokrasinin bulunmadığı; buna karşın İngiltere, Belçika, Hollanda, İsveç gibi devletlerin adlarında krallık sözcüğü ve başlarında da kral veya kraliçe olmasına rağmen, bunların demokratik ülkeler olduğu kuşkusuzdur.

Evet, devletin adında cumhuriyet sözcüğü bulunmasına rağmen İran, İslam şeriatına dayalı bir cumhuriyettir; Çin sosyalist bir cumhuriyettir, Suriye ve Libya ise bir diktatörün yönetimindeki cumhuriyetlerdir; bu ülkelerde ne halk yönetiminden ve ne de demokrasiden söz edilebilir.

Bu tespitler doğrudur; doğru olmayan, ne yazık ki günümüzde Atatürk’ü ve O’nun eseri Cumhuriyet’i küçümsemekten çıkar uman kimi çevrelerin, Atatürk’ün de halk yönetimine dayalı ve demokrasi ilkeleriyle uyumlu bir Cumhuriyet kurmamış bulunduğu görüşünü savunacak kadar aymaz ve nankör olabilmeleridir.

Yine aynı çevreler, bu iddialarına, Atatürk’ün kurduğu partinin tüzüğünde ve daha sonra Anayasa’da yer verilen ve Atatürk ilkeleri olarak bilinen 6 Ok’un sadece Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Laiklik, Halkçılık, Devrimcilik ve Devletçilik’i simgelediğini; “Demokrasi”yi ise içermediğini kanıt olarak göstermekte ve dolayısıyla Atatürk’ün demokrasiyi benimsememiş olduğunda; demokratik bir cumhuriyet kurmadığında ısrar edebilmektedirler.

Oysa bu çevreler, öncelikle şu soruyu yanıtlamalıdır: Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulduğu 1923’ler dünyasında, demokrasinin bugün genel kabul görmüş tüm kurum ve kurallarıyla egemen olduğu kaç ülke vardı ki, Atatürk onlara benzer bir yönetim kurmamıştır ?

Aksine, Birinci Cihan Savaşı’ndan sonra bir çok ülkede, önce Rusya’da, sonra Almanya ve İtalya’da insan haklarını ve özgürlükleri ortadan kaldıran otoriter ve totaliter rejimler egemen olmaya başlamıştır. Türkiye’de ise, 29 Ekim 1923’te halk

egemenliğini ilke edinen bir Cumhuriyet yönetimi kurulmuş ve bu yönetim, her konuda ve her fırsatta Ulusunu ön plana çıkartmış bulunmaktadır.

4 Kasım 1998 günü katıldığım, değerli bilim ve düşün adamı Prof. Dr. Toktamış ATEŞ'in, Sosyal Sigortalar Kurumu'ndaki "Cumhuriyet" konulu konferansında dile getirdiği görüşlerinden de esinlenerek şu gerçeği özellikle vurgulamak isterim.

Bir devleti kuranların, o devletten beklediği ortak amaçları, ortak umutları vardır. Bu ortak umut ve amaçlar, o devletin ve o devleti kuranların ideolojisini yansıtır. Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Atatürk'ün ideolojisi de 6 Ok'ta temsil edilmektedir.

Ne imiş, 6 Ok'ta demokrasi ilkesine yer verilmemiş. 6 Ok'ta sadece demokrasi ilkesi değil; "bağımsızlık" ve "çağdaşlık" ilkeleri de yoktur. Bunlar yok diye, nasıl Atatürk'ün bağımsızlık ve çağdaşlaşma yanlısı olmadığı söylenemez ise, demokrasi yanlısı olmadığı da söylenemez.

6 Ok'la simgelenenler birer ilkedir; bu ilkelerle ulaşılmak istenilen hedefler vardır. Atatürk, bağımsızlık benim karakterimdir der; Onuncu Yıl Söylevi'nde, Türk Ulusunu muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkartacağız diye coşkuyla seslenir. İşte bunlar, Atatürk'ün gösterdiği hedeflerdir.

İstiklal-i tam'dan söz eder. Bu, sadece yönetimde değil, ekonomide ve hukukta da tam ve mutlak bağımsızlığın hedeflendiği anlamını taşır. Atatürk, daha Lozan görüşmeleri bile sona ermeden "Memleket behemahal asri, medeni, müteceddit olacaktır. Bizim için bu hayat davasıdır" derken de, çağdaşlaşma ve uygarlaşma hedefini gösterir. Asrilik ve muasır medeniyet sözcükleri Ata'mızın dilinde, çağdaşlaşmadan başka bir anlam taşımaz.

Evet, nasıl bağımsızlık ve çağdaşlaşma Atatürk'ün Türk Ulusu'na gösterdiği hedefler ise, demokrasi de çizdiği bir başka hedeftir. Atatürk, bu hedefe 6 Ok'taki "Halkçılık ilkesiyle ulaşmayı amaçlamıştır.

Atatürk Araştırma Merkezi'nce yayınlanan "Atatürkçü Düşünce" kitabındaki "Atatürk ve Demokrasi" başlıklı makalesinde Prof. Dr. Ergun ÖZBUDUN, halkçılık ilkesinin, siyasal demokrasi ile anlamdaş kullanıldığı ve Atatürk'ün halkçılıktan, özgürlükçü siyasal demokrasiyi kastedtiği görüşündedir.

Nitekim, Türk Tarih Kurumu tarafından yayınlanan Prof. Dr. Afet İNAN'ın "Medeni Bilgiler" kitabında, Atatürk'ün kendi el yazısıyla, "demokrasi prensibi hakimiyetin millette olduğunu, başka yerde olamayacağını iltizam eder" diye görüşlerini açıklarken, demokrasi sözcüğünden sonra, parantez içinde halkçılık sözcüğüne yer verdiği görülmektedir.

1930'lu yılların başında kaleme aldığı Medeni Bilgiler kitabındaki notlarında Ulu Önder ayrıca;

"Demokrasi esası, bugün asri teşkilatı esasıyenin umumi farikası gibi görünmektedir" der ve bugünkü dille, demokrasi ilkesinin çağdaş anayasaların genel ayracı olduğunu dile getirir ve ilave eder;

“Artık bugün, demokrasi fikri daima yükselen bir denizi andırmaktadır. Yirminci asır bir çok müstebit hükümetlerin bu denizde boğulduğunu görmüştür. Rus Çarlığı, Osmanlı Padişahlığı ve Hilafeti, Almanya ve Avusturya-Macaristan İmparatorlukları bunların başlıcalarındandır”;

*“Demokrasi esasında ferdidir, vatandaşın hakimiyete insan sıfatıyla iştirak etmesidir”;**“Demokrasi müsavatperverdir. Demokrasinin bu ferdi ve müsavatperver vasıflarından, umumi ve müsavi rey prensibi çıkar”*

der ve bugünkü dille, demokrasinin bireysel ve eşitlikçi olduğunu ve bu niteliklerinden genel ve eşit oy ilkesine ulaşılacağını açıklar ve bu arada, “Demokrasinin tam ve bariz hükümet şekli Cumhuriyet’tir” demek suretiyle, kurduğu Cumhuriyet’in demokrasiye özgü bir hükümet şekli olduğunu belirtir.

Aslında, Atatürk’ün Medeni Bilgiler notlarını kaleme aldığı 1930’lu yılların başında değil, daha Cumhuriyet bile kurulmadan çok önce, demokrasinin temelini oluşturan halk egemenliğine dayalı bir yönetim yanlısı olduğu tarihsel bir gerçektir

Özellikle “irade-i milliye” ve “hakimiyet-i milliye” deyim ve sözcük tamlamaları , 23 Nisan1920’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılmasından bile önce, 1919 yılında Erzurum ve Sivas kongresi belgelerinde ve daha da öncesinde 22 Haziran 1919 tarihli Amasya Genelgesiyle Türk siyasi literatürüne girmiştir. Atatürk’ün yakın arkadaşı Mazhar Müfit KANSU’ya, Erzurum’da iken “Cumhuriyet”ten bahsetmiş olduğu da bilinmektedir.

1 inci Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne sunulan 13 Eylül 1920 tarihli belge “Halkçılık programı” adını taşır. 20 Ocak 1921 tarihli ilk Anayasanın 1 inci maddesinde “Hakimiyet bila kayd-ü şart milletindir. İdare usulü halkın mukadderatını bizzat ve bilfiil idare etmesi esasına müstenittir” hükmü yer alır.

9 Eylül 1923’te kurduğu partisine, Atatürk’ün “Halk Fırkası” adını vermesi ve daha sonra adının başına Cumhuriyet sözcüğünü getirmesi, 1934’te “Ulus” adını alacak olan partisinin organı olan gazetenin, Ankara’da Kurtuluş Savaşı sırasında, 10 Ocak 1920’de “Hakimiyet-i Milliye” adıyla yayınlanmaya başlaması gibi örnekler, demokrasinin vazgeçilmez temel ögesi olan halk’ın ve halk egemenliğinin Atatürk’le beraber gündeme geldiğini; değer ve önem taşımaya başladığını gösterir.

En ilginç, ulusal egemenlikten ve ulusal iradenin üstünlüğünden, Kurtuluş Savaşı’nın devam ettiği, o ölüm kalım günlerinde bile asla ödün verilmemiş olmasıdır. Prof .Dr. Turhan FEYZİOĞLU bu konuda, “Bağımsızlık savaşı, her konuda hesap soran, kıyasıya eleştiren, milletin haklarına titizlikle sahip çıkan bir Meclis’le kazanılmıştır” der.

Bu görüş çok önemli bir gerçeği dile getirmektedir. Kurtuluş Savaşı sırasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi hem yasama ve hem yürütme organıdır. Kuvvetler ayrılığı ilkesi değil, yasama-yürütme birliği ilkesi uygulanmaktadır. Sakarya Savaşı öncesinde, işgal kuvvetleri Polatlı’ya, Ankara’nın kapılarına dayandıkları sırada, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde Atatürk’e Başkomutan olarak olağanüstü yetkiler verilip verilmemesinin bile, uzun ve çetin tartışmalara neden olabildiğini unutmamak gerekir.

Değerli gazeteci, rahmetli Abdi İPEKÇİ, “İnönü, Atatürk’ü anlatıyor” adlı kitabında, İnönü’nün şu görüşlerine yer verir:

“Milli mücadelenin bir Millet Meclisi kurularak, onunla beraber yürütülmesi son derece güç, fakat harikulade isabetli bir karar olmuştur. Askeri ve idari sahada, iç ve dış siyaset sahasında bu harikulade bir buluştur. Emsali de hemen hemen yok gibidir.”

Gerçekten, savaşların bir çok demokratik ülkede, demokrasinin kısa veya uzun süre rafa kaldırılmasına yol açtığı bilinir. Oysa, Atatürk Kurtuluş Savaşı Meclis’le, Türk halkının temsilcileriyle birlikte yürütmüştür. Sonuçta, halk egemenliğinin de, cumhuriyetin de, demokrasinin de temelleri Kurtuluş Savaşı sırasında atılmıştır.

Sunulan bu gerçeklerin ışığı altında, Atatürk’ün kurduğu Cumhuriyetin bir halk yönetimi olmadığını söyleyebilmek, tek kelimeyle haksızlıktır. Hele, bu Cumhuriyet’te, çeşitli ülkelerin, özellikle 2 nci Cihan Savaşı’ndan sonra kabul edilen Anayasalarında yer alan demokratik kurum ve kuralların tamamını birden aramak ve bunlardan bir kısmı yok diye Atatürk dönemi Cumhuriyetimizi halk yönetimi olmamakla suçlamak, bir başka tek kelimeyle insafsızlıktır.

Şurası da bir gerçektir ki, her sosyal ve siyasal olay ortaya çıktığı dönemin koşulları ve olanakları göz önüne alınarak değerlendirilmelidir. 29 Ekim 1923’te kurulan Cumhuriyet’imiz için de önce bu yapılmalı, ondan sonra sağduyu elveriyorsa bu Cumhuriyetin demokratik nitelik taşımadığı gündeme getirilmelidir.

Demokrasi için, insanoğlunun tarihi boyunca bulabildiği en mükemmel rejim olduğu veya bir başka deyimle kusuru en az olan rejim olduğu söylenir. Doğrudur; demokrasi siyasal evrim sonucu ulaşılan son aşamadır. Ancak demokrasinin günümüzde genel kabul gören tüm ilkeleriyle uygulanabilmesi için uygun bir ortama, elverişli bir alt yapıya gereksinim vardır.

Prof. Dr. Ergün AYBARS, Atatürk Araştırma Merkezi yayını, “Atatürkçü Düşünce” adlı kitapta yer alan, “Türkiye’de Demokrasinin Temellerinin Atılmasında 1923-1927 Dönemi” başlıklı makalesinde, Avrupa’da demokrasinin ulusal devletlerin kurulmasından ve sanayi devriminden sonra ortaya çıktığına değinerek, demokrasiye uygun ortam olarak milli birlik, iç barış, ekonomik taban ve kültürel birikim’e olan gereksinimden bahseder.

Prof. Dr. Toktamış ATEŞ ise, daha önce değinilen konferansında, demokrasinin alt yapısı olarak pek farklı bir görüş öne sürmez; demokrasi için yüksek gelir, ileri bir eğitim düzeyi, iletişim ve ulaşım kolaylığı ve örgütlü toplum’a olan gereksinim üzerinde durur. Böyle bir ortamın ve sayılan olanakların bulunmadığı toplumlarda, günümüz siyaset biliminin kabul ettiği anlamda demokrasiden söz edilemeyeceğini dile getirir.

Türk toplumu Cumhuriyet kurulduğu anda demokrasi için uygun koşullara bütünüyle sahip olmasa da, Cumhuriyet yönetimi, uygulamaya koyduğu ilke ve yöntemlerle, kısa sürede bu koşulları toplumumuza kazandırmıştır.

Önce milli birlik sağlanmıştı. Osmanlı döneminde her etnik grup kendi adıyla anılırken, büyük çoğunluğu oluşturan Türklere hiç önem ve değer verilmezken, Türk adı, kökenleri ne olursa olsun, yüzyıllar boyu, aynı topraklarda bir arada yaşamış tüm etnik grupların ortak adı ve kimliği olmuş; toplum ulus bilincine ve kimliğine kavuşturulmuştur.

Osmanlı hanedanının mülkü sayılan topraklar, Cumhuriyet'le birlikte "Vatan" olarak adlandırılmaya başlanmış, XII. ve XIII. Yüzyıllardaki Haçlı Seferleri'nden beri, Batı'da Türkiye olarak adlandırılmasına rağmen, Osmanlı'nın eski Grekçe adından galat olarak Anadolu dediği yarımada ve Doğu Trakya'ya "anayurt" denilmiş; orada yaşayanlar da "padişahın kulu" değil, "Cumhuriyet'in özgür vatandaşı" olmuştur.

İç isyanlar bastırılmış, iç barış sağlanmıştı.

Öte yandan, demokrasi için gerekli ekonomik taban veya yüksek gelir, kapitülasyonlar kaldırılarak, devletçi ekonomik politikalar ve beş yıllık sanayi planları uygulanarak sağlanmaya çalışılmış; Cumhuriyet kurulduğunda 50 dolar dolaylarında bulunan kişi başına düşen milli gelir, bu politikalar sayesinde süratle yükselmiş; yurdun dört bir yanını, fabrikalar süslemeye başlamıştır.

Demokrasinin gereksinim duyduğu kültürel birikim ve ileri bir eğitim düzeyi, 1928'teki harf devrimi ve millet mekteplerinin açılmasıyla yükseltilmiş; Çanakkale ve Sakarya Savaşlarında, yüksek ve hatta orta öğrenim görme olanağı bulabilmiş , zaten çok az sayıdaki güzide gençlerinin çok büyük kısmını kaybetmiş bulunan Türk toplumunda, önce okuma yazma oranı, sonra eğitim düzeyi hızla artmıştır.

Nihayet, "gidemediğin yer senin değildir" görüşünden hareketle, başta demiryolu politikası ve demiryollarına dikey uzanan şoselerle ulaşım olanakları geliştirilmiş, yaygınlaştırılan PTT hizmetleriyle iletişim ağı kurularak, demokrasi için gerekli diğer alt yapı unsurları topluma kazandırılmıştır.

Tüm bunların yanı sıra, demokrasiden söz edebilmek için gerekli bulunan birden ziyade siyasal partiye olan gereksinim de, bu konudaki iddiaların aksine göz ardı edilmemiştir.

Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet Halk Fırkası'ndan sonra, 1924'te kurulan "Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası" ile 1930'da kurulan "Serbest Cumhuriyet Fırkası" denemelerinin sonuçsuz kalması, Atatürk Cumhuriyeti'nin çok partili demokrasi yanlısı olmadığı değil, aksine böyle bir demokrasinin özlemi içersinde olduğunun en güzel kanıtıdır.

Bu siyasal partilerin kurulmalarından kısa bir süre sonra kapatılmaları ve bu arada Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki "İstiklal Mahkemeleri" ve "Takrir-i Sükun Kanunları", aksi savunulmaya çalışılsa da, asla demokrasi özlemi ile bir çelişki oluşturmaz.

Günümüz siyaset bilimcilerince kabul edilen bir gerçek şudur: Demokrasi özgürlükler rejimidir; her türlü özgürlüğe ve eyleme dönüşmediği sürece her türlü düşünceye demokratik rejim içersinde yer vardır. Sadece biri dışında.. O da, "özgürlükleri yok etme özgürlüğü"dür

Dolayısıyla, şeriatı dayalı teokratik, köktendinci veya faşist ya da komünist totaliter rejim yanlılarının, demokrasiyi araç olarak kullanmalarına ve demokratik haklardan yararlanarak iktidar olmalarına, demokrat yönetimler de izin vermez.

Bu nedenle Cumhuriyet'in ortadan kaldırdığı saltanat ve hilafet yanlılarının kümeleştiği, Cumhuriyeti yıkarak özgürlüklerin ve halk egemenliğinin söz konusu olmadığı eski teokratik düzeni getirmek isteyen partilere ve düşüncelere, demokrasi adına, demokrasi aşkına Cumhuriyet yönetiminin de, özgürlük ve yaşam hakkı tanınması beklenemezdi.

Kurucuları arzu etmeseler de, yandaşları ve yurt düzeyindeki örgütleri Cumhuriyet karşıtı olan partilerin kapatılmasından ve hem şeriat düzenini getirmek, hem ülkeyi bölmek amacı taşıyan Şeyh Said'n ayaklanmasının, Takrir-i Sükun Kanunu ve İstiklal Mahkemeleri ile önlenmesinden daha doğal ne olabilir.

Olağanüstü dönemlerde, olağanüstü önlemler alınması, ne Cumhuriyetin ve ne de Demokrasinin ayıbıdır. Nefsi müdafaa, meşru müdafaa sadece insanlara tanınmış bir hak değildir. Rejimlerin de, yönetimlerin de meşru müdafaa hakları vardır. Dolayısıyla, Atatürk döneminin tek partili bir Cumhuriyet olarak kalması, ne insan hak ve özgürlüklerinin olmadığı kanıtıdır ve ne de halk egemenliğinin ve dolayısıyla demokrasinin yokluğunun kanıtı olabilir.

Ülkemiz bilim çevrelerinin yakından tanıdığı ünlü Fransız siyaset bilimcisi Maurice DUVERGER, "Les Partis Politique" ve "De la Dictature" adlı kitaplarında, Türkiye'deki tek partili sistemin mevcut bir demokrasiyi yıkarak, totaliter ve otoriter bir yönetim biçimi getirmek için değil, demokratik rejimin gerektirdiği zemini ve şartları hazırlamak amacına yöneldiğini ve demokrasi geleneği olmayan toplumlara, bunun bir örnek oluşturduğunu belirtir.

Nitekim, 1930'lu yıllarda Hitler Almanyasından, Nazi zulmünden kaçan, dünyanın en tanınmış bilim adamları, çağrıldıkları halde İngiltere ve Amerika'ya değil, Atatürk Cumhuriyeti'ne sığınırken, tek partili totaliter bir ülkeden, tek partili bir başka totaliter ülkeye değil, özgürlüklerin ve halk egemenliğinin geçerli olduğu bir ülkeyi tercih ediyorlardı.

Siyaset bilimcileri, bir toplumda bireylerin kendilerini ilgilendiren veya ilgilendirebilecek olan her konudaki kararların oluşumuna katılmaları halinde, o toplumda demokrasiden söz edilebileceği görüşündedirler.

Atatürk Cumhuriyeti'nde 1930'lu yıllarda kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınırken, 1935 yılı seçimlerinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne 18 kadın milletvekili girerken, dünyanın en demokratik ülkeleri olarak bilinen Fransa ve İsviçre'de, o tarihte kadınlara seçme ve seçilebilme gibi siyasal haklar henüz tanınmamıştı.

Nüfusunun yarısı kararların oluşumuna katılmadığı bir dönemde dahi, Fransa ve İsviçre demokratik ülkelere sayılırken ve bir başka demokratik ülke, ABD'de de zencilere, en doğal insan hakları, beyazlarla bir arada bulunabilme hakkı tanınmadığı bilinirken, Atatürk Cumhuriyeti demokratik olmamakla nitelendirilemez.

Aslında, bu konuda bir yargıya varmadan önce Atatürk'ün şu sözleri anımsanmalıdır:

“Hakimiyet-i milliye öyle bir nurdu rki, onun karşısında zincirler erir, taç ve tahtlar yanar, tacidarlar mahvolur. Milletlerin esareti üzerine kurulmuş müesseseler her tarafta yıkılmaya mahkumdur”.

Atatürk 27 Ocak 1923'te annesinin mezarı başında da şunları söyler:

. Milletin hakimiyeti uğrunda canımı vermek benim için vicdan ve namus borcudur”. “Annemin mezarı başında ve Allah'ın huzurunda ahd ve peyman ediyorum. Bu kadar kan dökerek milletin elde ettiği hakimiyetin korunması ve savunulması için gerekirse valdemın yanına gitmekte asla tereddüt etmeyeceğim

Her yerde ve her fırsatta ulusunu, ulusal egemenliği savunan, “Ne mutlu Türküm diyene” diyerek ulusu ile övünen; “Türk öğün, çalış, güven” diyerek ve Onuncu Yıl Söylevinde de “Türk milletinin karakteri yüksektir. Türk milleti çalışkandır. Türk milleti zekidir” diye inançla, coşkuyla seslenerek ulusuna övünç ve güven duygusu kazandıran bir Önder'in, ne halkçılığın ve ne de demokratlığın kuşku duyulabilir.

Atatürk'ün çağdaşları olan Hitler'in, Mussolini'nin, Stalin'in ülkelerinde kurdukları, insan haklarını ve özgürlükleri yok eden rejimler, bugün yerle bir edilmişken; bu liderlerin isimleri kendi yurttaşlarınca bile tiksinti ile anılırken, Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet 75 yıldır yaşıyorsa ve sonsuza değin, daha nice 75 yıllar yaşayacaksa, bu Atatürk'ün de, Cumhuriyetin de Türk Ulusuyla bütünleşmiş olmasının sonucudur.

Türk Ulusu Cumhuriyeti de, demokrasiyi de hep Atatürk sayesinde tanımıştır. Başka toplumların çok uzun mücadelelerle elde ettiği, örneğin Fransa'nın 1789 Büyük İhtilalinden sonra, İngiltere'nin 1215 tarihli Magna Carta'dan itibaren yüzyıllar boyu geliştirerek ulaşabildikleri demokrasiye Türk ulusu, başka ulusların aksine, büyük bedeller ödemedi, göz yaşları dökmeden Atatürk Cumhuriyeti'yle ve çok kısa sürede kavuşmuştur.

Ulus olarak varlığımızı, her türlü birikim ve kazanımlarımızı Atatürk'e ve O'nun Cumhuriyetine borçluyuz.

Atatürk'ün ve Cumhuriyeti'nin ulusumuza kazandırdıkları en güzel biçimde, Cumhuriyetin Onuncu Yıl Marşı'nda dile getirilir. Bu marşın genellikle ilk kıtası bilinir ve söylenir.

Bestesi Cemal Reşit Rey'e, güftesi Cumhuriyet döneminin çok değerli şairleri Behçet Kemal Çağlar ve Faruk Nafiz Çamlıbel'e ait bulunan Onuncu Yıl Marşı'nın, dört kıta olan güftesinin tamamını okuyarak sözlerime son vermek istiyorum.

ONUNCU YIL MARŞI

Çıktık açık alınla on yılda her savaştan:
On yılda onbeş milyon genç yarattık her yaştan.
Başta bütün dünyanın saydığı başkumandan
Demir ağlarla ördük ana yurdu dört baştan.

xxxx

Türküz, Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi;

Türk'e durmak yaraşmaz, Türk önde Türk ileri,
xxxx

Bir hızda kötülüğü, geriliği boğarız,
Karanlığın üstüne güneş gibi doğarız.
Türküz, bütün başlardan üstün olan başlarız;
Tarihten önce vardık, tarihten sonra varız.

xxxx

Türküz, Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi;
Türk'e durmak yaraşmaz, Türk önde Türk ileri.

xxxx

Çizerek kanımızla özyurdun haritasını,
Dindirdik memleketin yıllar süren yasını;
Bütünledik her yönden İstiklal kavgasını..
Bütün dünya öğrendi Türklüğü saymasını

xxxx

Türküz, Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi
Türk'e durmak yaraşmaz, Türk önde Türk ileri.

xxxx

Örnektir milletlere açtığımız yeni iz;
İmtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış bir kitleyiz:
Uyduk görüşte bilgi, gidişte ülküye biz,
Tersine dönse dünya, yolumuzdan dönmeyiz.

xxxx

Türküz, Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi,
Türk'e durmak yaraşmaz, Türk önde, Türk ileri

Xxxx

Büyük Atamızın ruhu şad olsun.

Aziz hatırası önünde saygıyla, şükran ve minnet duygularıyla
eğiliyorum.

10 Kasım 1998

Kızıltan ULUKAVAK